

Гражданско наблюдение.

**Международно правна уредба в
областта на детското правосъдие.**

Национално законодателство.

гр. София
19.02.2013г.

Дела обект на гражданско наблюдение:

- ❖ **СЕМЕЕН КОДЕКС;**
- ❖ **ЗАКОН** за закрила на детето;
- ❖ **ЗАКОН** за защита от домашното насилие;
- ❖ **УКАЗ** за борба с дребното хулиганство;
- ❖ **ЗАКОН** за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

РАЙОНЕН СЪД гр.ПАЗАРДЖИК

Постъпили и разгледани дела по Закона за закрила на детето

ГОДИНА	ПОСТЪПИЛИ	НАСТАНЯВАНЕ НА ДЕТЕ ИЗВЪН СЕМЕЙСТВОТО	ПРЕКРАТЯВАНЕ НА НАСТАНЯВАНЕТО
2010	207	203	24
2011	172	172	19
2012	150	136	14

**Общият брой новообразувани дела по
искове по СК през 2011 г. е 386бр.**

125бр. развод и недействителност на брака

97бр. развод по взаимно съгласие

23бр. издръжка

41бр. изменение на издръжка

Общо събрание на съдиите от гражданска колегия за уеднаквяване на практиката

- ❖ По всички производства, по които се засягат права или интереси на дете, включително по делата за издръжки и разводи по взаимно съгласие, **препис от исковата молба да се изпраща на Дирекция „Социално подпомагане” за изразяване на становище или изготвяне на социален доклад.**
- ❖ Делата за разрешение за теглене на детски влог и разпореждане с имущество на стойност над 2000 лева задължително да се изисква доклад от Дирекция „Социално подпомагане”.

ЗАКОН за закрила на детето

Чл. 15. (1) Във всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси.

(2) Когато детето не е навършило 10-годишна възраст, то може да бъде изслушано в зависимост от степента на неговото развитие. Решението за изслушване се мотивира.

ЗАКОН за закрила на детето

Чл. 15. (4) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист.

(5) Съдът или административният орган разпорежда изслушването да се извършва и в присъствието на родител, настойник, попечител, друго лице, което полага грижи за детето, или друг близък, когото детето познава, с изключение на случаите, когато това не отговаря на интереса на детето.

“СИНЯТА СТАЯ”

- ❖ В гр.Пазарджик в КСУДС е изградено специализирано помещение , което се използва за провеждането на разпит на деца жертви или свидетели на престъпление

“СИНЯТА СТАЯ” - Оборудване

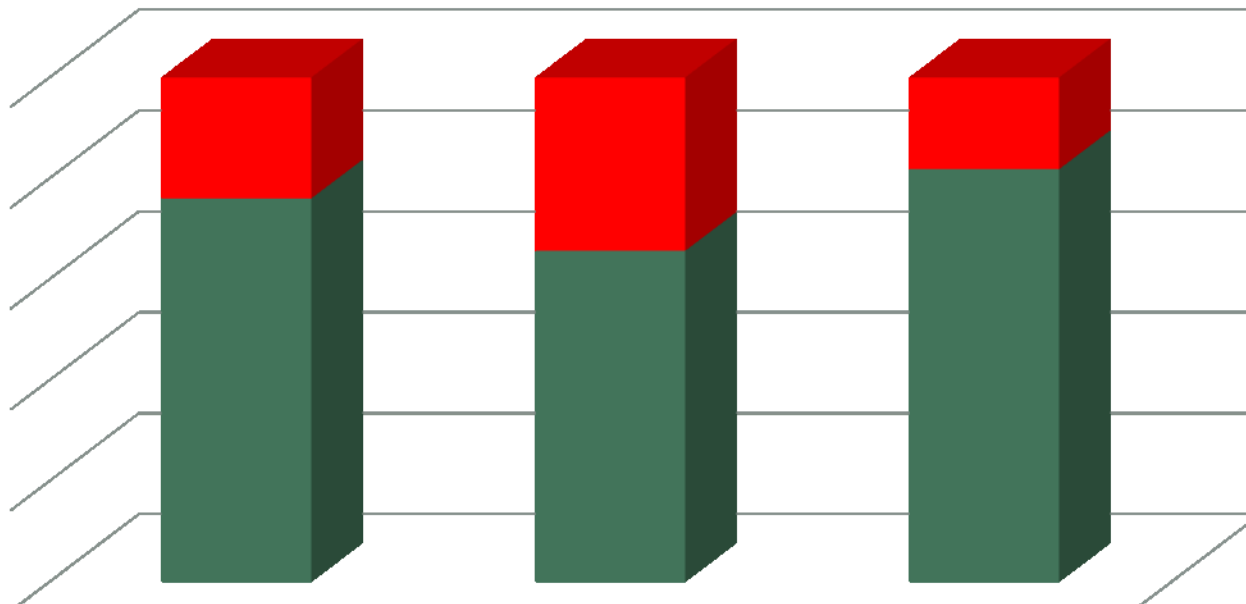

- ❖ **Стаята в гр.Пазарджик е изградена изцяло по полски модел.**
- ❖ **Състои се от две помещения, отделени с венецианско стъкло, оборудвани с аудио- и видеотехника - една камера следи цялото помещение, втора е фокусирана върху детето и неговите реакции.**
- ❖ **В едното помещение при детето присъства психолог и евентуално разследващ полицай или съдия, а в другото помещение съдебният секретар и останалите участници в процеса – страните, техните процесуални представители, евентуално родител на детето.**

“СИНЯТА СТАЯ”

ЗАКОН за защита от домашното насилие

Година	2010	2011	2012
Постъпили	19	21	18
Издадени заповеди за незабавна защита	6	11	4

УКАЗ за борба с дребното хулиганство

Дела по УБДХ

- ❖ **НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС**
- ❖ **ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО
ПОД СТРАЖА**
- ❖ **ЗАКОН ЗА БОРБА СРЕЩУ
ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА
МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ**

НАКАЗАТЕЛЕН КОДЕКС

Чл. 62. На непълнолетните могат да бъдат наложени
само следните наказания:

1. - лишаване от свобода;

1а- пробаия;

2. - обществено порицание;

3. - лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност по чл. 37, ал. 1, т. 7.

РАЙОНЕН СЪД гр.ПАЗАРДЖИК

НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

Чл. 386. (1) Спрямо непълнолетни могат да се вземат следните мерки за неотклонение:

- 1. надзор на родителите или на попечителя;**
- 2. надзор на администрацията на възпитателното заведение, в което непълнолетният е настанен;**
- 3. надзор на инспектора при детска педагогическа стая или на член на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;**
- 4. задържане под стража.**

НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

Лица, които участват при разглеждането на делата

Чл. 392. (1) При разглеждането на дела срещу непълнолетни задължително се призовават техните родители или попечители. Те имат право да участват в събирането и проверката на доказателствените материали и да правят искания, бележки и възражения.

НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

Събиране на данни за личността на непълнолетния

Чл. 387. При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица.

НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

Съдебно заседание

Чл. 391. (1) Съдебното заседание по дела срещу непълнолетни се води при закрити врати, освен ако съдът намери, че е в обществен интерес делото да се разгледа в публично заседание.

(2) По преценка на съда в съдебното заседание могат да бъдат поканени инспектори при детска педагогическа стая и представители на учебното заведение, в което учи непълнолетният.

Глава тридесета

ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Досъдебно производство

Чл. 385. По делата за престъпления, извършени от непълнолетни, досъдебното производство се провежда от определени разследващи органи със специална подготовка.

НАКАЗАТЕЛЕН КОДЕКС

Чл. 61. (1) По отношение на непълнолетен, извършил поради увлечение или лекомислие престъпление, което не представлява голяма обществена опасност, прокурорът може да реши да не се образува или да прекрати образуваното досъдебно производство, а съдът да реши да не бъде предаван за съдене или да не бъде осъден, ако спрямо него могат да се приложат успешно възпитателни мерки по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

ЗАКОН за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

- ❖ **Процедурата за разглеждане на възпитателното дело е уредена подробно в чл.20 от ЗБППМН.**

ЗАКОН за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

Чл. 13. (1) Спрямо малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви, и непълнолетни, извършили престъпления, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, се налагат следните възпитателни мерки:

- 1. предупреждение;**
- 2. задължаване да се извини на пострадалия;**
- 3. задължаване да участва в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението;**
- 4. поставяне под възпитателен надзор на родителите или на лицата, които ги заместват, със задължение за полагане на засилени грижи;**
- 5. поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател;**
- 6. забрана на непълнолетния да посещава определени места и заведения;**
- 7. забрана на непълнолетния да се среща и да установява контакти с определени лица;**
- 8. забрана на непълнолетния да напуска настоящия си адрес;**
- 9. задължаване на непълнолетния да отстрани със свой труд причинената вреда, ако това е в неговите възможности;**
- 10. задължаване на непълнолетния да извърши определена работа в полза на обществото;**
- 11. настаняване в социално-педагогически интернат;**
- 12. предупреждаване за настаняване във възпитателно училище-интернат с изпитателен срок до 6 месеца;**
- 13. настаняване във възпитателно училище-интернат.**

РАЙОНЕН СЪД гр.ПАЗАРДЖИК

МЕЖДУНАРОДНО ПРАВНИ СТАНДАРТИ ОТНОСНО ПОЛОЖЕНИЕТО НА ДЕТЕТО- ЖЕРТВА ИЛИ СВИДЕТЕЛ В НАКАЗАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Видове международни стандарти според задължителността им

- ❖ **Задължителни** – ратифицирани по реда на чл. 5, ал.4 от КРБ (в сила за България и с предимство пред вътрешното право, което им противоречи).;
- ❖ **Препоръчителни** – установени с препоръки, решения и декларации, които развиват и конкретизират задължителните стандарти на основата на анализ на най-добрите практики по прилагането им. Винаги изискват специално инкорпориране.

КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРАВАТА НА ДЕТЕТО НА ООН

/ в сила за България от 1991г./

- ❖ **Главният съществуващ международен инструмент в областта на закрила на правата на децата, включително срещу сексуална експлоатация е Конвенцията за правата на детето на ООН (наричана за краткост по-долу КПД, ООН, 1989 г.). Тя защитава децата от всички форми на сексуална експлоатация и насилие, отвлечане, търговия и трафик, както и всякаква друга форма на експлоатация и на жестоко и нечовешко отношение.**

- ❖ По отношение на сексуалната експлоатация на деца, единственият универсален договор, свързан конкретно с тази тема е Факултативния протокол към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография (ООН, 2000 г.). Протоколът криминализира определени актове, свързани с продажбата на деца, детската проституция и детската порнография, включително опита, съучастието и участието.

Факултативен протокол към КПД относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография

- ❖ Чл.8 от ФП към КПД относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография , гласи :”Държавите страни приемат подходящи мерки, за да защитят правата и интересите на децата-жертви на практики, забранени по този протокол, на всички фази на наказателното производство и в частност чрез :
- ❖ а/признаване уязвимостта на децата жертви и приемане на процедури за признаване на техните специални потребности, включително като свидетели;
- ❖ б/ уведомяване на децата жертви за техните права, тяхната роля и обхвата , протичането и развитието на производството и за хода на техните дела;

Факултативен протокол към КПД относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография

- ❖ в/осигуряване на възможност възгледите, нуждите и потребностите на децата жертви да бъдат представени и обсъдени в производството, когато техните лични интереси са засегнати, по начин , който съответства на процедурните правила на националното законодателство;
- ❖ г/осигуряване на подходящо обслужване на деца жертви по време на наказателния процес;
- ❖ д/запазване по подходящ начин на тайната на самоличността на децата жертви и предприемане на мерки в съответствие с националното законодателство , за да се предотврати нежелателното разпространение на информация, която може да доведе до разкриване на самоличността на децата ;

Факултативен протокол към КПД относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография

- ❖ е/ осигуряване , в подходящи случаи, безопасността на децата жертви, както и на техните семейства и свидетели от заплахи и отмъщение;
- ❖ ж/избягване на ненужно закъснение при разглеждане делата и изпълнение на заповеди или решения, присъждащи компенсации за деца жертви.

Факултативен протокол към КПД относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография

❖

- ❖ 3. Държавите страни гарантират, че при отношение на системата на наказателното правораздаване към деца –жертви на нарушения, описани в този протокол, **НАЙ-ДОБРАТА ЗАКРИЛА НА ИНТЕРЕСИТЕ НА ДЕТЕТО Е ОТ ПЪРВОСТЕПЕННО ЗНАЧЕНИЕ;**

Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство (ETS 185, Съвет на Европа, 2001 г.) съдържа конкретна разпоредба в член 9, която криминализира детската порнография при употреба на компютърна система. Тя съдържа дефиниция на детската порнография и призовава държавите - членки да криминализират производството, предлагането/предоставянето на достъп до, разпространението/пренасянето, предоставянето и притежаването на детска порнография.

КОНВЕНЦИЯ НА СЪВЕТА НА ЕВРОПА ЗА ДЕЙСТВИЕ СРЕЩУ ТРАФИКА НА ХОРА

- ❖ През май 2005 г. се приема Конвенция на Съвета на Европа за действие срещу трафика на хора (CETS 197). Конвенцията съдържа дефиниция на трафика на хора в член 4, като обръща специално внимание на жертвите под 18 години. Тя съдържа конкретни разпоредби по отношение на децата жертви на трафика. Също така по време и след разследването, както и по време на съдебните процедури, жертвите получават специална защита. По отношение на децата, се взема предвид най-добрия интерес на детето.

Цели на Конвенцията за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие

❖ ДВЕ ОСНОВНИ ЦЕЛИ

**- превенция и борба срещу сексуалната експлоатация
и сексуалното насилие на деца**

- закрила на правата на децата жертви

**“жертва” е “всяко дете предмет на сексуална
експлоатация или сексуално насилие”** Важно е да се
отбележи , че обстоятелствата на сексуална
експлоатация и сексуално насилие не трябва да бъдат
установени преди детето да бъде сметнато за жертва.

Стандарти на ООН

- ❖ Конвенция за правата на детето, в сила за България от 1991 г.
- ❖ ФП към КПД относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография, в сила за България от 2002 г.
- ❖ Протокол за предотвратяване, противодействие и наказване на трафика на хора и по-специално на жени и деца, допълващ Конвенцията срещу транснационалната организирана престъпност;
- ❖ Конвенция на СОТ относно забраната и незабавни действия за ликвидирането на най-тежките форми на детски труд;
- ❖ Резолюция на ГА S-27/2 „Свят, достоен за децата“;
- ❖ Декларация за основните принципи на правосъдие за жертвите на престъпления и злоупотреба с власт (Резолюция на ГА на ООН 40/34, 1985 г.);
- ❖ Виенска декларация относно престъпленията и правосъдието (РГА 55/59, 2000 г.) и планове за действие за изпълнението ѝ по отношение на свидетелите и жертвите на престъпления и младежкото правосъдие (РГА 56/261, 31.01.2002 г.);
- ❖ Насоки за правораздаване относно децата, жертви и свидетели на престъпления (анексирани към Резолюция 2005/20 на ИСС);
- ❖ Декларация и План за действие от Стокхолм;
- ❖ Ангажимент и План за действие от Будапеща;
- ❖ Глобални ангажименти от Йокохама.

Стандарти на Съвета на Европа

- ❖ Европейска конвенция за упражняването на правата на детето
- ❖ Европейска социална харта;
- ❖ Конвенция за престъпления в кибернетичното пространство;
- ❖ Конвенция за борбата с трафика на хора;
- ❖ Конвенция (201) за защита на децата от сексуална експлоатация и сексуална злоупотреба;
- ❖ Препоръка R(2001)16 на Съвета на министрите за защита на децата от сексуална експлоатация;
- ❖ Препоръка R (97) 13 за заплахите срещу свидетелите и правата на защитата;
- ❖ Препоръка R (85)11 относно положението на жертвите в рамките на наказателното право и процес;
- ❖ Препоръка R (87)21 относно помощта за жертвите от престъпления и превенция на виктимизацията;
- ❖ Препоръка R (2001)11 относно водещите принципи в борбата срещу организираната престъпност;
- ❖ Препоръка R (2000)11 относно действията срещу трафика на хора с цел сексуална експлоатация;
- ❖ Препоръка R (96)8 за наказателната политика в Европа в периода на промени;
- ❖ Препоръка No R (91) 11 относно сексуалната експлоатация, порнографията, проституцията и трафика на деца и младежи.

Стандарти, въведени от ЕС

- ❖ Харта на основните права (2007/С 303/01);
- ❖ Резолюция за защита на свидетелите в борбата срещу международната организирана престъпност;
- ❖ Рамково решение на Съвета относно борбата със сексуалната експлоатация на деца и детската порнография (2004/68/ЈНА);
- ❖ Рамково решение на Съвета относно борбата с трафика на хора (2002/629/ЈНА);
- ❖ Рамково решение на Съвета от 15.03.2001 г. относно правното положение в наказателното производство на жертвите от престъпления (2001/220/ЈНА);
- ❖ Декларация на министрите от Лука.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО !

